

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 499/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., Štúrova 20, Košice, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní pod sp. zn. 22 C 105/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 105/2003 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 105/2003 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Pavla Piovarčího ml. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 499/2016-15 zo 17. augusta 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 105/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného účastníkom napadnutého konania, ktoré sa začalo v roku 2003. V čase podania sťažnosti ústavnému súdu napadnuté konanie trvalo už takmer trinásť rokov. Takúto dĺžku konania považuje sťažovateľ za neprípustnú

a neakceptovateľnú. Sťažovateľ poukazuje najmä na neprimerane dlhé časové odmlky v jednotlivých štádiách konania, ktoré neúmerne predlžujú súdne konanie.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že okresný súd porušil v napadnutom konaní jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň sa sťažovateľ v sťažnosti domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a aby mu priznal finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov konania.

K sťažnosti sa vyjadril predseda okresného súdu podaním pod sp. zn. 1 SprV 264/2016 z 19. septembra 2016, v ktorom popísal chronológiu úkonov vykonaných vo veci. V závere konštatoval, že predmetná vec po právnej aj skutkovej stránke javí znaky určitej zložitosti, čo však neodôvodňuje dĺžku konania. V postupe súdu zistil obdobie dlhodobej nečinnosti od 7. februára 2011 do 13. januára 2014 a aj celý postup súdu hodnotil ako málo efektívny. Na základe uvedeného predseda okresného súdu kvalifikoval sťažnosť ako dôvodnú.

V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci vo vzťahu k namietaným prietahom. Následne ústavný súd pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska tvrdeného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej

neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Ako z judikatúry ústavného súdu vyplýva, nemožno primeranosť dĺžky civilného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa predmetu sporu, zložitosti veci, správania účastníkov konania a postupu súdu (napr. I. ÚS 41/02 alebo Záborský a Šmáriková v. Slovenská republika a pod).

1. Predmetom napadnutého konania je ochrana oprávnených dedičov. Po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec tvoriacu rozhodovaciu agendu súdov. Napadnuté konanie nie je po právnej stránke nadmieru zložitá, aj keď mu v posudzovanom prípade možno priznať určitú mieru skutkovej zložitosti, na ktorú poukázal vo svojom vyjadrení aj predseda okresného súdu. Skutková a ani prípadná právna zložitosť veci však nemôže odôvodňovať celkovú dĺžku konania pred všeobecnými súdmi (v čase rozhodovania ústavného súdu už 13 rokov).

2. Ústavný súd ďalej posudzoval spôsob správania sťažovateľa z hľadiska vplyvu na priebeh konania. Ústavný súd nezistil v postupe či správaní sťažovateľa také skutočnosti, ktoré by mu bolo potrebné pripísať na ťarchu. Napokon, ani predseda okresného súdu vo vyjadrení nenamietal správanie sťažovateľa ako dôvod celkovej dĺžky napadnutého konania.

3. V závere ústavný súd posúdil z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Po zohľadnení celkovej dĺžky konania s ohľadom na neprimerané časové odstupý medzi jednotlivými úkonmi súdu dospel ústavný súd k názoru, že napadnuté konania prekračuje ústavou dané medze konať bez zbytočných priet'ahov, resp. v primeranej lehote v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie s'ťažovateľ namietal.

Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti konania. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostrejujú kontúry spravodlivosti, a to v očiach priamych účastníkov konania, ako aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Celkovo sa tak oslabuje kredibilita štátnej moci a špecificky moci súdnej, ktorej predstaviteľom je okresný súd. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, jeho súdne inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou na fungovanie legitímneho, demokratického a právneho štátu.

Vychádzajúc z už uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 105/2003 k priet'ahom a tým porušeniu základného práva s'ťažovateľa konať bez zbytočných priet'ahov a v primeranej dobe v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých sa s'ťažovateľ domáhal (bod 1 výroku nálezu).

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že pri hodnotení priebehu napadnutého konania nepripočítal na ťarchu okresného súdu obdobie, počas ktorého bolo konanie prerušené (devätnásť mesiacov), a ani obdobie, počas ktorého sa spis nachádzal na krajskom súde (viac než jeden rok).

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Sťažovateľ odôvodnil požiadavku na finančné zadosťučinenie neúnosným predlžovaním napadnutého konania, čo u neho vyvoláva dojem, že „... predmetný súdny spor nebude možné skončiť“. Ďalej sťažovateľ uviedol:

„Celý priebeh konania u mňa vzbudzuje silný pocit straty dôvery k súdu ako inštitúcii, ktorej hlavnou úlohou je ochrana zákonnosti, a ktorá svojim postupom hrubo porušuje základný zákon štátu, resp. jedno zo základných práv zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky...“

Ústavný súd vzhľadom na povahu veci a celkovú dĺžku konania dospel k záveru, že v danom prípade sťažovateľom požadovaná suma 5 000 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu za ujmu, ktorú utrpel (bod 3 výroku nálezu).

Napokon, ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v plnej požadovanej výške, teda 303,16 € (2 x 143 € za 2 úkony právnej služby; t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti, spolu 286 € a 2 x 8,58 € paušálna náhrada hotových výdavkov po 8,58 €, spolu 303,16 €). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku (bod 4 výroku nálezu)].

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2016